По конфіскаті — наклад другий!

Ч. 10. (9.841) Львів, вівторок 12. вересня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XL.

ДІЛО

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143 322.
Адреса тел.: „Діло—Львів“.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 2000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів. Німеччині 300 н. марок. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 50 лей. Болгарії 50 левів, Австрії 2.500 мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 80 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

Львів, 11. вересня 1922.

Невтральність? Саме в день зїзду польської антисемітської організації „Розвуй“, аналогічної до передвоєнної чорносотенно-російської організації „Двуглавий Арйол“, орган львівських сіоністів „Хвіля“ виступив з статтею: „Під знаком пястука“. Привід до написання цеї статті дає сіоністам зізд Ширшого Народнього Комітету, на якому бесідники з провінції зазначували свої побоювання щодо евентуальної прояви антисемітизму серед українських мас, колиб розсіяні в нашій країні Жиди пішли проти біжучих інтересів українського народу.

Ці голоси нашої провінції вимагають деякого пояснення, яке одночасно буде й справленням крикливої статті „Хвілі“. Приступаючи до нашого вияснення, ми ані на хвилю не тратимо з очей вельми важкого положення Жидів між двома силами. Та перш усього годиться кинути оком на минуле.

На цілім світі Жиди йдуть рука в руку з сильнійшим. На українських землях Жиди постійно служили ворогам українського народу і протиставилися змаганням українських мас. Тип Янкля чи тип Мошка за старої Річипосполитої, тип лихваря і галапаса за австрійських часів, польонізатора тут в Галичині і основи русифікації на Великій Україні в минулому і теперішньому часі — ось що можемо обєктивно і загально сказати про ролю Жидів у відношенню до українського народу. Жиди були оруддям кождого гнобителя українського народу, асимілюючись постійно в користь посідачів влади і сили.

На початку війни сіоністична організація, котра приписує собі володіння жидівською душею, видала відозви з побажаннями Українцям і Полякам здобути волю свому народови. А одночасно нам приходилося переживати важкі дні тривоги, дикі оргії на вулицях міст із арештованими під закидом „москвофільства“ Українцями. Яку ролю в тих історіях відогравали Жиди, не будемо говорити, бо не ставимо собі завданням обжаловувати, тільки стверджувати факти.

Проголошення державности українських земель Австро-Угорщини спонукало Жидів проклямувати свою **невтральність** в польсько-українській війні. Становище з першого погляду досить вигідне, та одночасно й небезпечне, бо обі воюючі сторони можуть висувати претенсії до невтрального. Одначе претенсій Українці ніколи не висували. Навпаки постійно толерували навіть поважні відхилення від раз проклямованої невтральности.

Від ряду літ українська політика, українська публіцистика не залишувала нагоди, щоби тільки заглушити, здавити й розвіяти почуття кривди, яке зберіглося в душі української маси від непамятних часів. Укр.-політичний провід з найбільшою симпатією, з глибоким співчуттям стрінув жидівські змагання до національної кристалізації. Жид. лихвареви Мошкови, польонізаторови чи русифікаторови протиставлено тип нового Жида, людину національного ренесансу, навязуючого нитку із старими традиціями, не релігійними, тільки культурними й політичними. Як ми ішли на зустріч жидівським змаганням, про те свідчить наш жест у виборах до першого австрійського парляменту загального голосовання, самочинне визнання Жидів окремою національністю в р. 1918, проект конституції Східної Галичини, предложений галицьким урядом державам Антанти. Не згадуємо до самопожертви посуненого співділання на господарськім полі. З почуттям гордости і вдоволення можемо твердити, що наша мета була осягнена, що ми перед очі нашої маси поставили тип нового Жида, що члени нашого громадянства йшли на випередки, щоби тільки виявити свою пошану і симпатію до жидівського народу і його змагань. Признаючи важке положення Жидів між двома силами, ми мовчки поминали відхилення від невтральности. Наша вирозумілість була посунена до крайних границь.

Тепер одначе наступають преважні дні. Противник українського народу хоче зашахувати нас актами, які могли би бути уважані за свого рода плебісцит, могли би дати piscet на все те, що односторонно переведено на протязі останних чотирьох літ. Йде велика гра, котра на деякий час може рішити про основи екзистенції галицько-українського народу, які одночасно в значній мірі є основами екзистенції широких жидівських мас від Сяну по Збруч.

В такій хвилі кождий, що має перед очима тільки „власний національний інтерес“, мусить бути приготований, що й український народ послідовно оборонятиме свій „власний національний інтерес“. Розходиться о те, щоб не було ріжких розходжень між трьома з половиною міл. українського населення і 660 тисячами Жидів, щоби ті два „національні інтереси“ не виявили маркантних ріжниць.

Є фактом, що на зїзді Ширшого Народнього Комітету виринули побоювання щодо зродження антисемітизму, колиб Жиди руководилися виключно хвилевими егоїстичними інтересами. Не бачили ми потреби промовчувати тих поглядів, ані брати відповідальности за евентуальні прояви ворожнечі до Жидів, колиб жидівські маси вийшли з невтрального становища і вробили рішаючий, ворожий український крок. Годиться пригадати, що вже в листопаді 1918 р. впали кличі: „pójdziemy z Ukraińcami przeciwko Żydom“. Ті кличі в ріжних відмінах ще довго колотилися по Сх. Галичині. Але ми мали екзекутиву в своїх руках, ми мали змогу їм протидіяти. І тепер ті кличі йдуть не з нашого середовища. Хтось хоче відвернути увагу наших мас від її простолінійних змагань. Ми не маємо екзекутиви в своїх руках, наші впливи з природи річи не можуть бути всеобіймаючими, наш провід має великі перепони і перегороди в доступі до мас. Ми є обмежені в свободі рухів. Зовсім природно, що в обороні своєї екзистенції ми не могли би розщіплюватися на побічні справи. В журбі за „власний національний інтерес“ Жиди не повинні ставити себе між двома стінами, не йти на сумнівної вартости хвилеві зиски, не давати своїм поведенням санкції тим негативним настроям, які могли би проявитися за чужим підшептом.

Із сказаного нами ясно виходить, що ми далекі від всяких погроз, далекі від показування пястуків чи батогів, не хочемо ніким диспонувати. Стверджуємо факти і будемо це робити навіть тоді, колиб нам прийшлося жаліти над ними. Маємо право пе заявити, тим більше, що ми не тільки не протиставимося свободолюбним аспіраціям ніякого народу на світі, але навіть чинно спомагаємо ті аспірації.

Союз Народів.

Перебіг чергового засідання.

На останнім засіданню Ради Союза Народів промовляв Бальфур.

Обговоривши успіх акції Союзу в справі Альбанії і Болгарії перейшов промовець до питання розоружень і заявив, що годиться в тій справі зовсім з поглядами д-ра Іші.

Що до рапорту Нанзена, в справі голоду і пошести в сов. Росії, стверджує промовець, що англійський премєр зробив все, що було тільки в силах Англії і що Англія присвятила на ту ціль 250.000 фунтів стерл. не вважаючи на важке положення держави ізза страйку гірників.

Після Бальфура промовляв представник Гаїті Деляжард, котрий обговорив справу війни в Малій Азії.

Німці невдоволені.

Аг. Аваса подає з Женеви: Німецька преса користуючися нагодою, яку дає теперішнє засідання Ради Союзу Народів, розпочала сильну пропаганду проти окупаційної системи в области Саари. В першу чергу не подобається Німцям участь д-ра Гектора в управляючій комісії. Підчас останньої сесії Ради Союзу один з членів Ради спротивився відновленню мандату д-ра Гектора, мовляв Гектор невірно переклав зміст адреси населення области Саари до Союзу Народів, що викликало відтак злишні непорозуміння. Супроти цего піддано згадану адресу під розгляд правників і товмачів-знатоків, які ствердили однак повну згідність перекладу з оригіналом. Це стало причиною одноголосного відновлення мандату д-ра Гектора. Не менше однак, німецькі круги розпочали нову кампанію, яка змірає до викликання в тій справі інтервенції з боку Збору Союзу Народів.

Праця економічного комітету Союзу Народів.

Аг. Аваса подає з Женеви: В економічнім комітеті Союзу Народів висунено ряд предложень, які з французької точки погляду загрожують у великій мірі французькій економічній митній політиці. В першу чергу загрожено тут рішенням недавно заключеного французько-еспанського торговельного договору. Супроти цего, французький делегат Серай відбув ряд конференцій з членами комісії і висунув новий французький проект, який домагався усунення з під компетенції економічного комітету справ тарифової митної політики. Проект Серая акцептовано. Передбачує він м. н. скликування міжнародньої конференції в справі митних формальностей і векслів. Компетентні круги надіються, що порозуміння в тих двох справах причиниться у великій мірі до розвитку міжнародньої торговлі, яка в останних часах сильно підупала.

Австрійське питання.

ПАТ. доносить з Женеви: Серед дальших спроб розвязки австрійського питання висунено проєкт звільнення в заставу нової категорії обєктів державного майна, а головно державних залізниць. Цілковито і оконечно виключено думку про оружну інтервенцію в ціли забезпечення внутрішнього ладу. Найкращою запорукою порядку і супокою буде запевнення помочі для Австрії.

Звіт Ноблємера.

З Женеви доносять, що буджетова комісія Союзу Народів вислухала звіту Ноблємера, котрий відповідав на закиди, що торкаються коштів Союзу Народів.

Наради делєгації малої антанти.

ПАТ. подає з Женеви: У д-ра Бенеша відбулася для 7. ц. м. нарада делєгації малої антанти.

Обговорювано справу виборів до Союзу і питання кандидатури на одно місце в Союзі.

З Волині.

Русифікатори.

В Дермані дубенського повіту 20. серпня ц. р. відбувся зізд представників православного духовенства. Між иншим обговорювалась справа про викладову мову в дерманській духовній і жіночій школі. Частина зрусіфікованого духовенства настоювала на тому, аби викладовою мовою була російська. Справа остаточно ще не вирішена. „У. Ж.“

Відмова селян від виборів.

До сіл Матвійок, Красноволі, Черника і Липна Луцького повіту прибули представники адміністрації для спису населення, управненого до голосовання при виборах. Населення рішучо відмовилось від переписі, заявляючи, що на вибори не піде. В цей час прибув в ті села представник центрального українського виборчого комітету з Луцька, котрий пояснив селянам, що Центр. Укр. Комітет Волині постановив взяти участь в виборах, пояснив ціль і тоді населення постановило виконати постанову українського комітету і вписатись до впису виборців. „У. Ж.“

Передвиборча акція.

Центральний Український Виборчий Комітет Холмщини. Підля-

ства, Волині і Полісся (Холм, вул. Люблинська N. 80) видав „Виборчу інструкцію №. 1“ поучаючу український загал про виборчий закон й обовязки кожного виборця.

Окремі відозви видали також деякі повітові Комітети виборчі, як нпр. Комітет Луцький.

В неділю, 3. вересня, відбулися також українські повітові збори в салі „Просвіти“ в Луцьку, на яких мимо слоти явилося около 80 представників селянства. Зборами проводив обраний адв. Підгірський. Він виголосив також реферат про потребу міцної, одноцільної організації української і про ординацію виборчу.

Збори вибрали „Луцький повітовий український виборчий комітет“ тісніший і ширший, до якого входить 35 делегатів, по 3 від кождої волости і 5 в д м. Луцька.

В дискусії піднялися з усіх боків жалоби, що власти усувають силу людей, особливо інтелігенцію українську від виборів через відмову їм підданства, себто „обивательства“. Представник Ковельщини, И. Яцкевич, навів ж. ин. такий факт з б. головою городським і його сином, родиною, з давна в Ковлі замешкалою. Коли-ж син голови для звільнення його від „повинности“ військової в ціли студій на українськім університеті в Празі зажадав на те посвідки, тоді посвідки не дали, а прирекли „обивательство“. Надужить подібних тьма-тьменна і коли в цьому рішуче щось не зміниться, тоді — на думку делегата — краще буде Українцям у виборах таких не приймати ніякої участи. Подібну сваволю властей навела представниця звільненого від служби і виборів українського учительства на Волині. Людям, які навіть уродилися тут-же на Волині або Холмщині, не дають „підданства“ і через те рівночасно їх звільняють з посади учительської.

Вирішено на найблищу неділю зійтися численнійше з усіх кутів повіта і ширити газету „Українське Життя“, що виходить в Луцьку двічи в тиждень, а якого появилося вже два числа.

Збори відспівали на закінчення цілий „Заповіт“ Шевченка і „Ще не вмерла Україна“.

Вибори.

„Час“ боїться. Лікарство: пястук.

„Час“ з 9. вересня турбується за долю Східної Галичини. Боїться щоби в звязи з виборами і „автономією“ не передипльоматизовано Східної Галичини. Боїться тому, що ці справи взято як атути агітаційні в боротьбі за душу мас.

„Від першої хвилі відродження Польщі — пише „Час“ — всі наші почини і задуми сплітано в рахунками і порахунками партійними і від того часу не мали ми ані одної принціпіальної справи і ані одного поважного проблєму суспільно-державного характеру, які не розглядано би під вузьким кутом інтересів і партійних рахунків, з демагогічним зизованням в сторону мас, а завжди в формі і тактиці, на вічевий лад.

Так „дипльоматизували“ ми о наші західні і східні границі, так писали конституцію, так будували сойм і сенат, так заряджували цілу низку реформ суспільно-господарських з реформою земельною на чолі, так врешті трактували ми всі державні справи без вимку, обтинаючи їм поли або надштуковуючи довільно, а нераз гротесково-монструвально, з того чи иншого боку, відповідно до потреб клясово-партійного інтересу, чи відповідно до напряму подихів, що напливали з низин“.

Після цього вступу „Час“ дорікає вшехполякам, що вони обезцінили „цуд над Віслов“ і зробили з нього французьке чудо над Вислою.

Вкінці переходить до східногалицької справи.

„Маємо враження, що вже розпочалася рівнож необчислима і в своїх наслідках не до обчислення, гра у всходнєй Малопольсце, що на передодні виборів до сойму і розправ при міжнароднім столі в справі так званої Східної Галичини і цей проблєм, так суттєвий і з найжизненнійшими нервами польського інтересу органічно звязаний, вже схиляється в сторону рухів передвиборчої партійної тактики.

Слід би над цим дуже поважно призадуматися, бо як що навіть міжнародня сторона цеї справи може бути певній мірі унезалежнена від характеру партійних боротьб, то инакше мається справа з внутрішним станом, якого надміром оптимізму багателізувати не можна“. І тут повторяє „Час“ за півурядовою „Газетою львовскою“: „Хоча широкі маси рускего люду схильні є до мирного пожиття з рештою мешканців, хоча хлоп руський, відчувши благословлені наслідки двох років спокою (Господи!), які забезпечила Польща, і щораз більше привязується до неї — одначе не слід легковажити щораз сильнійшої антипольської пропаганди, яка, як що дальше буде поширюватися, мусить мати вплив на душу українських мас. Бо хибна думка, наче би антивиборча агітація в українському селі була без впливу. Це станеться тільки тоді, коли саботажний терор буде спаралізований і коли противиборчій агітації протиставиться енергічну і широку пропаганду, в якій вияснятиметься масам дійсні інтереси політичні і господарські, які матимуть з участи у виборах.

Без пропонованої протиакції будемо мати до діла в передвиборчім періоді з щораз частійшими і щораз більш яскравими фактами терору, а в день виборів можемо діждатися обявів, що пригадуватимуть події з часів останньої конскрипції“.

„Час“ закликає поліцію до помочи, а польські партії до мобілізації протиукраїнських виступів.

Польські вибори і Сх. Галичина.

Преса.

„Той, кого бють по лиці!“.

Мертвороджений плід, про якого життєздатність не сумніваються мабуть самі його батьки, а який при хресті одержав імя „воєвудської автономії“ не дає чомусь спати редакторам з „Хвілі“.

„Утворення“ польської і української виборчих курій, між якими бракло жидівської, стало для „Хвілі“ темою для ріжнородних публіцистичних енунціяцій, яких актуальність до речі кажучи така сама як і „актуальність“ ославленого проєкту. В останній з них під в горі поміщеним заголовком читаємо наприклад таке:

„Від хвилі, коли стара Австрія розпалася в румовище, ведуться в в Східній Галичині змагання поміж польським і українським населенням (не вжеж так слабо поінформована „Хвіля“?) о уложення майбутньої долі того краю. Поляки не хочуть пустити з рук керми влади, а Українці не хочуть признати державної влади Польщі (чи тільки так мало?)

І отсе в тій атмосфері, переповній міязмами ідей недовіря і ненависти, польський уряд підіймає врешті нині, на склоні розкладаючогося сойму, на передодні нових виборів спробу пацифікації краю і робить це очевидно по своєму: при допомозі геніяльного в своїй подільності проєкту воєвудської автономії“.

Має це бути спосіб на уласкавлення Українців, але польські політики примушені гладити дотеперішного „ворога“, не можуть цього робити без рівночасного биття по лиці другого, а тим „кого бють по лиці“ є жидівське населення.

Тим „битям по лиці“ має бути недостача жидівської курії, против чого „Хвіля“ заповідає цілий ряд протестуючих актів, які тільки стоятимуть Жидам до диспозиції.

Але тут насувається питання: Невжеж поза недостачею жидівської курії все инше в проєкті є для Жидів до принятя?

Грецько-турецька війна.

Критичне положення в Малій Азії.

Аг. Райтера доносить зі Смирни, що положення стає з кождим днем більше критичне. Англійський адмірал Брек віддав в розпорядження англійського населення декілька кораблів. Французи і Англійці вислали для охорони своїх горожан військо і закликують мущин вступати до добровольчої армії. Мустафа Кемаль паша видав денний приказ, де оповіщує, що переслідування христіян буде каратися смертю.

Новий грецький ґенераліссімус.

На місце полоненого нач. вожда Трикуписа, призначено ґенераліссімусом ген. Полімендукоса. Полімендукос видав приказ, де жадає від армії придержання строгої дисципліни.

Відїзд Італійського панцирника.

З Торенто доносять, що італійський панцирний корабель відїхав до Смирни.

Представники Анґори у Шанцера.

З Риму доносять, що міністр закордонних справ Шанцер прийняв 7. ц. м. представників уряду Анґори. Італійська преса підчеркує повздержливість консульти в справі Малої Азії.

Анґлійський голос в обороні Греків.

„Дейлі Телеґреф“ обговорюючи справу Близького Сходу пише, що найважнійшим питанням в теперішній грецько-турецькій війні є справа Дарданель. Не треба тому в ніякому разі допустити, щоби Турки посувалися дальше в напрямі моря. Також не треба допустити до обсадження Тракії турецькими військами, бо це відновило би балканське питання.

Денник домагається в тій справі інтервенції армії союзників.

Успіхи турецької армії.

З Адами доносять, що турецькі війська доходять до Егейського моря і наближаються до Смирни, посуваючися в напрямі Менісси. Зайняли вони місцевість Берґамо.

Як до тепер обчислено, Турки здобули 700 гармат, 950 авт, 11 літаків і 2000 кулеметів.

З польських справ.

Кінець почтового страйку.

З Варшави доносять, що польський уряд погодився на першу умову почтовців і обіцяв в найблизшому часі признати мінімум істнування для нищих урядовців 80.000 мп., для вищих 100.000 мп.

Крім цього уряд признав тримісячну позичку для жонатих і двомісячну для самотних. Польський уряд запевнює, що не буде переслідувати урядників, які брали участь в страйку. З нинішним днем усі страйкуючі почтовики приступили до праці.

Заворушення на Горішному Шлеську.

З Катовиць доносять до польських часописів, що 100 (?) робітників в околиці Катовиць уладило дня 8. ц. м. демонстративний похід з причини завішення виплат. Робітники зібралися під будинком воєвудства і заінтерпелювали воєводу Римера, яка є причина недостачі грошей. Довідавшися, що виплата скоро не буде, кинулися робітники по каварнях, де побили кількох гостей.

Ревізита румунського короля.

Букарештенський кореспондент

„Intransigent" довідується з міродатного жерела, що румунський король поїде до Варшави в ціли ревізитування начальника польської держави.

Зїзд „Розвою".

На днях почався в салях львівського ратуша зїзд делеґатів товариства „Розвою", на якому в супереч економічному заложенню органїзації ухвалено цілий ряд політичних резолюцій.

Вибори національних меншостей у Новаках.

З Варшави доносять до „Хвилї": Провідники блоку національних меншостей: посол Гартґаз іменем Жидів, посол Гесебах іменем Німців, Сребрніков іменем Москалів, Яремич іменем Українців і Білорусинів, внесли оногдї на руки польського премієра меморіял в справі переслїдування горожан, які належать до національних меншостей при зіставлюванню виборчих лїст. Премієр обіцяв справу розглянути, порозуміти ся в тій справі з міністром внутрішних справ і підняти заходи в цїли удержання чистоти виборів.

Станїньскі реаґнує.

Людовий посол Станїньскі заявив, що ані він, ані його син не будуть кандидувати до польського сойму.

Большевики і Китай.

Прибуття Йоффе до Пекіна викликало серед заінтересованих в китайських справах держав підозріння в тому, що з ним звязана справа совітської Росії настроїти Китай ворожо проти европейських держав. З огляду на це після прибуття Йоффе до Пекіну весь склад дипльоматичного корпусу виступив перед китайським урядом в справі залишення червоної армії в Монголії. Відповідаючи на це, Йоффе оголосив повідомлення, в якому заявив, що прибув до Китаю в цілях піддержання добросусідських відносин між совітською Росією й Китаєм. Привівши свої війська до Урси, совітська Росія, згідно заяві Йоффе мала лише на увазі ліквідувати частини Унґерн-Штернберґа, а дальше їх залишення в Монголії є наслідок прохання монгольської влади про залишення війська для охорони громадян від бандитів.

Де Валера на волі.

Телеграми з Деблїна дементують вістку про полонення правильними ірляндськими військами проводника ірляндського повстання Де Валери.

Знов про Ziту.

„Праґер Абендблят" заперечує поголоску, неначеб б. королева Зита находилася в Штайнамангер коло Будапешту.

Акція малої антанти проти Угорщ.

„Орієнт Рад." доносить, що уряди малої антанти розпочали акцію в справі невиповнення через Угорщину умов договору в Тріяноні, як також в справі толєровання аґітації проти сусідних держав. Плянований є спільний „демарш" на Будапешт, при чому зажадається від Угорщини розвязання ірредентичних організацій і виповнення умов договору в Тріянон.

Совітська Росія.

Переслідування церкви.

„Руспрес" повідомляє: Большевики мають оголосити в ближчій будуччині „тиждень добровільної здачі захованих церковних скарбів". Після кінця цього тижня буде оголошений тиждень переводу, після якого всіх, що не здали скарбів, будеться розстрілювати.

Виселка за кордон.

В розмові з американським журналістом Троцький заявив, що висилка інтелїґенції за кордон викликана тим, що на випадок нових військових ускладнень ці непоправні і непримиримі елєменти стануть військово - політичною аґентурою ворога". („Руспрес").

Італія й голод.

Італійський уряд повідомив большевиків, що допомога Італійського червоного Хреста в Росії буде припинена з 15. вересня.

З хроніки лихоліття.

Замикають українські школи!

Starostwo w Dobromilu. l. 137/pr. Dobromil 25. 8. 1922. Do zarządu prywatnych kursów gimnazjalnych w Dobromilu. — Reskryptem z dnia 26. maja 1922. l. 98|pr. zakazało Starostwo na zasadzie §. 7. ces. rosp. z 20. IV. 1854. Dz. p. p. Nr. 96. zarządowi ruskich (!) prywatnych kursów gimnazjalnych w Dobromilu dalszego odbywania tych kursów, ponieważ kursa te, ze względu na ich organizację należy uważać za prywatny zakład naukowy w rozumieniu §. 8. prowizorycznej ustawy o nauce prywatnej z 27. VI. 1850. Dz. p. p. Nr. 309, którego otwarcia dokonano bez uzyskania przyjęcia otwarcia do wiadomości władzy szkolnej. Województwo nie weszło reskr. z 19. 8. br. l. 14166|1./2. w merytoryczną ocenę rekursu zarządu od powyższego reskryptu i odrzuciło ten rekurs. — Od tej decyzji przysługuje zarządowi prawo rekursu do Ministerstwa spraw wewnętrznych, które podać należy do Województwa w ciągu 14. dni licząc od dnia doręczenia intymatu niniejszej decyzji. Ewentualnemu rekursowi nie przyznaje się ze względów publicznych (?!) mocy wstrzymującej. — O tem zawiadamiam zarząd, wskutek powołanego reskryptu z wezwaniem, by w mowie będących kursów bezwarunkowo nie otwierano, gdyż w przeciwnym razie zarząd będzie pociągnięty do surowej odpowiedzialności karnej i lokal będzie zamknięty. Starosta dobromilski: Skarzyński m. pr. — Треба додати, що староство нарочно сфальшувало урядово дату внесення рекурсу; рубрум маємо з иншою скоршою датою як староство подало Воєвідству. Подаємо старосту до суду за фальшування. — Курси ці істнують вже три роки і мають посвідку, що куратория ч. 1990. з 18. II. 1922. р. приняла до відома ці курси. — Поляки думають заґнати наших хлопців до своєї приватної ґімназії. Та не це вдасться їм.

Карають тюрмою за уряджування збірок на голодуючих на В. Україні.

II. Michał Kit, kierownik kursów gimnazjalnych w Dobromilu niekarany. III. oskarzyciele lub donosiciele: Doniesienie komendy policji państw. w Nowem Mieście z dnia 12. VII. 1922. l. 235. IV. Przekroczenie rozporządzenia gubernialnego z dnia 21. V. 1833. r. l. 3664. pr. zb. u. Nr. 80. popełnione przez zbieranie składek pieniężnych bez pozwolenia władzy. IV. Swiadek Michał Kostryk lat 24 rel. gr. kat., kawaler, sakretarz gminny w Grodzisku zeznaje: Zebrane pieniądze i zboże odwoziłem do Dobromila i oddałem w Narodnym Domie. Było wtedy obecnych kilku panów osobiście mi nieznanych a pokwitował mi odbiór jeden z nich wysoki, brunet bez wąsów. Oryginalne pokwitowanie mam u siebie w domu a znajdujące się w aktach a okazane mi pokwitowania są to przezemnie sporządzone odpisy. Po odczytaniu podpisałem. Kostryk Mychajło w. r. Wobec mnie dr. Łobos sekr. Wojew. w. r. VII. Oznaczenie okoliczności które przez co udowodnione zostały: zbieranie składek bez pozwolenia stwierdzone przesłuchaniem świadka (!?) odpisami kwitów. VIII. Za przekroczenie rozporządzenia gubernialnego z 21. V. 1833. r. l. 3664. pr. pr. Zb. u. pr. Nr. 80 popełnione przez zbieranie składek bez zezwolenia skazuje się po myśli rozporządzenia minist. z 30. V. 1857. Nr. 198. Dz. up. na karę aresztu przez 3 dni. — Od powyższego orzeczenia wolno wnieść rekurs do Województwa przez Starostwo w ciągu 3 dni licząc od nast. po doręcz. odpisu niniejsz. rejestru karnego. Dobromil 28. VIII 1922. Dr. Stan. Łobos sekr. Wojew. w. r. Widziano: Skarzyński w. r. Starostwo w Dobromilu l. 146. pr. 28. VIII. 1922. Panu Michałowi Kitowi w Dobromilu udzielam do wiadomości Skrzyński m. pr.

Ріжні вісти.

Англійсько-совітська угода.

„Lok. Anzeig." повідомляє, що англійський посол в Берліні підписав угоду з большевиками, представниками яких був Чічерін, про покриття втрат, які мав Англьо-Азійський банк підчас революції. Втрати ці вираховані в сумі 3 міл. фунт. стер. З огляду на це, що большевики виплатити такої суми не мають можливости, гроші банку будуть виплачені англійським урядом, який натомість одержує великі концесії в совітській Росії.

Представник римського папи.

До Сімферополя прибув для допомоги голодним представник римського папи.

Телеграми.

Греко-турецька війна.

Париж (ПАТ.) „Intransigeant" доносить з Атен, що грецький надкомісар Смирни схоронився на поклад одного з грецьких кораблів.

Льондон (ПАТ.) Вольф. „Дейли Телеграф" пише, що згідно з безпосередніми вістками зі Смирни, місто слід уважати окруженим. Турецька кінноте обсадила горбки біля міста, а піхота підходить до нього. Турецькі літаки кидали відозви до мешканців Смирни. Думають, що упадок міста є питанням годин. По звідомленням з Царгорода очікують там нині вістки про зайняття міста.

Райтер доносить зі Смирни під датою 8. ц. м.: Положення дуже поважне. Турки знищили Турбалї на шляху до Еїдін о 35 англ. миль від Смирни. Ватаги грецьких жовнірів почали плїндрувати й убивати. Союзники випрацьовують плян спільної акції.

Ліфилд (ПАТ.) Польрадіо. Вісти зі Смирни вказують на утрату надії у грецьких військ удержати Смирну, бо нині почалася друга морська евакуація цього міста. Передні відділи турецьких міст є вже біля міста, але ще не входять до нього, бо ждуть мабуть приходу більших відділів.

Адама (ПАТ.) Авас. Турки зайняли весь залізничий шлях між Пандарм і Манісою.

Льондон (ПАТ.) Вольф. „Таймс" звідомляють із Царгорода, що грецька полуднева армія розбита та що без огляду на розвиток подій мусить послїдувати скора евакуація Йонї. Звіт з півн. фронту подає, що третій грецький корпус відпер Турків і що в ньому найбільша дисципліна.

Льондон (ПАТ.) БК. „Дейли Мейл" доносить зі Смирни, що около 300 грецьких старшин звідомило начальну команду, що не кинуть М. Азії і ставитимуть опір евакуації.

Льондон (ПАТ.) Райтер зі Смирни: Греки орґанізують дальше оборону. Грецький мін. війни і начальний шеф ген. штабу прибули до Смирни. Англійські війська в Смирні зайняли газівню і будинок Турецького Банку.

Смирна зайнята.

Париж (ПАТ.) Авас. 10. ц. м. Звідомлення мін. маринарки доносить, що 2-га турецька дивізія під проводом Зеті Бея зайняла Смирну. Війська кемалістів поводилися при цьому зовсім коректно.

Справи перемиря.

Рим. (ПАТ.) Бк. В розмові з римським кореспондентом „Джорнале д' Італія" заявив представник ангорського правительства Шерif Бей, що услівєм мира зі сторони Туреччини є, щоби отоманська держава остала неподїленою, та щоби в Карашван і в Батумі, а також у вах. Тракії відбувся плєбісцит, та щоби дано гарантії, що Царгород і Море Мармара не віддасться ніякій чужій великодержаві, і щоби Дарданелї отворено для свобідного торговельного руху.

Кабінетна криза в Греції.

Атени. (Авас.) Калогеропульос зрікся місії утворення кабінету. Король поручив цю місію Тріянтафілянови.

Бажання з нагоди побід.

Льондон. (ПАТ.) З Ангори доносять, що представник совітського правительства переслав президентови міністрів ангорського правительства письмо з бажаннями з нагоди військових успіхів турецької армії. Письмо зазначує вагу факту, головно, що перешкоди на шляху до Царгорода тепер уже усунено, та що Чорне море сталося тепер знову російсько-турецьким морем, що влекшить співдїяльність сов. Росії з Туреччиною, витворюючи тісний одноцїлий фронт від Балтійського моря до Індійського Океяна.

Курс грошей.

Львів, дня 9. вересня 1922.

Доляри американські	7.100—7.150
„ „ (1. і 2-ки	7.000—7.050
Доляри канадійські	6.900—6.950
„ „ (1. і 2-ки	6.800—6.850
Марки німецькі	6·00—6·10
„ „ (сотки)	5·90—6·00
„ „ (дрібні)	5·90—5·95
Леї румунські	44·00—45·00
„ „ (дрібні)	42·00—44·00
Корони чеські	225·00—230·00
„ (дрібні)	220·00—225·00
Австрійські тис. нов. ем.	600·00—650·00
„ ст. ем.	1.600·00—1.650·00
„ сотки нов. ем.	60·00—65·00
„ 50 кор.	35·00—45·00
„ 20 кор.	24·00—28·00
„ 10 кор.	14·00—18·00
„ 1. і 2-ки	0·40—1·50
Рублі 5-сотки	1·25—1·35
„ сотки	1·25—1·30
„ 25-ки	1·25—1·20
„ дрібні	0·60—0·70
„ думські 1.000-ки	20·00—30·00
„ „ 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00—2·00
Гривні	4·00—7·00
Франки французькі	500·00—520·00
Фунти стерлінґів	34.000·00—34.500·00
Франки швайцарські	1.000·00—1.040·00
Золото.	
20 кор.	25.000·00—25.200·00
20 франк.	00.000·00—00.000·00
20 марк. нім.	29.000·00—29.500·00
фунти стерлінґів	34.000·00—34.500·00
10 рубл.	34.000·00—34.500·00
Доляри	6.800·00—6.900·00
Срібло.	
Корони австр.	470·00—475·00
5 кор. австр.	2.450·00—2.500·00
Фльорени австр.	1.300·00—1.350·00
Рублі	2.000·00—2.100·00
Копійки	12·00—13·00
Доляри американські	4.800·00—4.900·00
„ „ полов. і ¼.	4.700·00—4.750·00
Доляри канадійські	4.500·00—4.600·00
„ „ дрібні	4.000·00—4.100·00
Леї румунські	460·00—460·00

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Із найновішої збірки: „Земля“.

I.

Яків Савченко.

НОВИНКИ.

— **Конфіскта.** Останнє (9.) число „Діла“ сконфісковано в кількох місцях вступної статті.

— **Самоволя жандарма.** Зі Ставчан лишуть нам: Дня 30. серпня ц. р. прийшов до господаря Петра Качмарика жандарм і зажадав від нього кріса. Качмарик заявив, що кріса не має. Жандарм зробив ревізію. Очевидно, кріса не найшов, бо його не було. Та жандармови подобалися порцелянові тарелі і він хотів їх забрати. А коли Качмарик не хотів йому дати тарелів, жандарм кинувся скувати його. Качмарик вирвався з рук розюшеного жандарма і вибіг на подвіря. Жандарм стрілив за втікаючим. Діти Качмарика відхорували цей напад.

— **Шеф угодовців — злодієм!** Один з угодових підприємців і запроданців свого часу був тріскучим агітатором, належав до радикальної партії і був черговим кандидатом в посли. Підчас виборчої агітації до парляменту брав селян на парцеляцію камеральних лісів. Та трапилася йому неприємна пригода: Як конціпієнт пок. д-ра Андрія Коса в Калуши окрадав свого шефа. З часом крадіж вийшла на верх. Пок. Кос не хотів робити скандалу, ограничився до тихомирного поладнання справи, а саме — злодій мусів підписати йому деклярацію от такого змісту: Я, низше підписаний обікрав свого шефа д-ра А. Коса. З огляду на свій злодійський наліг зобовязуюся до кінця свого життя не мішатися до політики і не займати ніякого громадського становища". Опісля цей пан — конципієнт зник з виду. Перенісся до західної Галичини. Ніхто не знав справжньої причини. Один рекламований тоді письменник написав навіть жалібну статтю, мовляв — доля загнала народнього трибуна на Мазури, не стало йому місця між своїми. Д-р Кос помер, а його конціпієнт-злодій появився на горизонті як угодовий підприємець. Може слід було би його декляраціїю оголосити в оригіналі? Вонаж є на людях!

— **Самоволя львівського магістрату.** Ми вже доносили про реквізицію льокалю „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю“ при вул. Бляхарській ч. 11. І. п., як також про насильне викінення Т-ва з того льокалю дня 16. червня магістратськими урядниками. Проти того безправства львівського магістрату, який, відібравши гуманітарному Т-ву льокаль, віддав його приватному урядникови, якомусь Крассовскому, вніс Виділ Товариства протест до Воєвідства і до двох Міністерств Сусп. Опіки і Внутр. справ. Львівське Воєвідство письмом ч. 62.988/922 з дня 4. серпня ухилило реквізицію, поручаючи рівночасно магістратови, доповнити доходження і в міру вислідy видати инше зарядження, ставлячи свій сумнів, чи магістрат мав право перевести таку реквізицію. Одначе, хоча від рішення Воєвідства минув уже місяць, магістрат навіть пальцем не рушив, руководячись очевидно шовінізмом до всего українського і не уважаючи за потрібне, слухати в такій справі навіть висшої інстанції. Що на це Воєвідство і Міністерство Внутр. Справ і Сусп. Опіки?

— **„Не розуміють нашої мови“.** Ідучи дня 31. VIII. ц. р. зі Львова до Калуша, вступила я в Стрию на стації до реставрації II. кляси. А що мала 2 години часу, написала там листи і хотіла вийти на перон, щоб кинути до скринки. Портієр, який стояв при дверах цьої реставрації, спитав, чого виходжу. Сказала, що хочу вкинути листи до скринки, але що говорила я по українськи, розгнівавсь тим і відповів. „Proszę mówić do mnie zrozumiałym językiem“. Повторила я йому другий, третій і четвертій раз то само, але мається розуміти все по українськи, тож портієра так це зіритувало, що аж крикнув на мене, а на перон таки не впустив, мимо цего, що всіх инших, які говорили до нього мовою „zrozumiał-ою“, впускав до і з реставрації. Чи може бути імовірним те, щоб люди, які не розуміють української мови, могли занимати місця по урядах Східної Галичини, де багато Українців до тепер ще без посади?! — Утителька.

— **Террор у Стрию.** Дня 31. 8. 1922 р. о год. 7 вечер забавлялись у о. Івасика в Верчанах пов. Стрий Шанковський Лев студ. експор. акад. з Дуліб, Ковальський Володимир абітурієнт гімн. зі Станиславова і Шепарович Омелян учен. 7 кл. гімн. зі Станиславова. На раз влітає агент і чотирох жовнірів та з криком „Ренце до гури“ з крісами до грудий перевели ревізію особисту і відставили з брутальним обходженням до Стрия. Там осаджено кождого в осібній келії. Зазначити належить, що п. комісар заборонив говорити їм по українськи, а тов. Шепаровича били жандарми по лици. При ревізії в Стрию казали розбиратись до нага. Цего самого дня, десь коло 8-ої мав хтось мабуть підкладати міни під міст, однак сполоханий через агентів віддав кілька стрілів, ранивши тяжко в черево одного з агентів. Вчинився алярм і зачались арештування на вулицях. Крім кількох незнаних назвиск, о год. 9 вечер арештовано і осаджено в тюрмі переходячого учен. 6 кл. гімн. Степана Стецева з Добрівлян пов. Дрогобич, учен. 5 кл. гімн. Юліяна Галія зі Стрия і Евгена Кігійчака абс. торг. шк. зі Стрия. Зараз переведено у них ревізію в дома. О год. 10 вечер арештовано на вулиці тов. Осипа Микитку ст. техн. і тов. Осипа Бандеру студ. експ. акад., перевівши одночасно особисту і в дома ревізію. В ночи 31. 8. ц. р. о год. 4-ій впала поліція до дому тов. Дубицького Ярослава учен. 8-ої кл. гімн. зі Стрия, перевела ревізію і стягнувши з ліжка сплячого майже, під погрозами револьверовими і гарними словами інтелігентними завели в тюрму. О тій самій годині впали в Сельци коло Дрогобича, поліціянти і комісар до дому тов. Василя Спариняка учен. 8 кл. гімн. в Стрию, перевели стислу ревізію і стягнувши в ліжка, та приказавши перед відходом забрати в собою його оружя котрого не мав, вели 6 клм. до стації залізничої і поїздом, за котрий мусів арештований сам заплатити, привели до Стрия і осадили в тюрмі. О год. 6 рано впали до дому тов. Омеляна Групського студ. гімн. перевівши також ревізію, осадили в арештах. Перебуваючий тоді на своє нещастя у кревних Роман Дума студ. техн. спішив 31. 8. ц. р. о год. 5-тій рано на двірець в товаристві своєї сестрінки, Олесі Нарожняківної абіт. сем. в ціли відїзду на сталий свій побут до Львова, та судилось їм зазнати сусідської гостини. Арештовано їх в дорозі. Тодішного дня закінчились арешти і труси о годині 10·30 передпол. арештуванням на торзі б. старшини Г. А. Тимофтея Бігея, рільника з Дідушок великих пов. Стрий і втрученням в тюрму. Зазначити належить про брутальне обходження з арештованим агентом, котрий сказав „Проше до мнє нє мувіць індіянском мовом“ Арештований був у місті по ліки для хорої мами, котру самісіньку лишив в дома без опіки. На загал поведення поліції було страшно огидне, брутальне, а з безличною ординарністю обходився жовнір поліції ч. 644, котрий до кождого говорив „Ти пся крев стуль писк“ і т. п. ще поганійші слова. Келії огидні, повні сміття та бруду. Через 2 дни не бачив ніхто ложки страви. Другого дня списали протокол. Як стягали — можна собі уявити, о скільки порівняємо з обходженням при арештуванню. В ночи 1. 9. ц. р. о год. 9-ій вислано під ескортою до Станиславова тов. О. Шепаровича і Вол. Ковальського. Дня 2. 9. під ескортою на власний кошт відставлено тов. Р. Думу до Львова на „Сапіги“, опісля на „Яховича“ і тут під опікою п. підкомісара Кайдана без переслухання держали його до дня 6. 0. год. 11 передпол. і то доперва коли заявив, що зачне голодівку, списано протокол. Довідуємося, що всіх прочих оставших в Стрию, відставлено до тюрми в Станиславові. У домі тов. Р. Думи при вул. Городецькій ч. 53. II. п. переведено 2. 9. в полудне трус і як при всіх прочих не найдено нічого цікавого.

— **У львівських арештах бхть.** Дня 6. вересня львівська поліція арештувала Спірідіона Ганса селянина із Городиславич п. Бібрка. В поліційних арештах при вул. Яховича тюремні ключники били хорого арештанта ключами по голові, викрикаючи: „Ty hajdamako, kabanie“. Тої ночи приведено до тюрми ще 8 Українців з провінції, яких чекає та сама судьба.

— **Що на це дирекція почт?** Від довшого часу на почтовому уряді в Бродах пропадають українські часописі вислані на адресу п. Коціяна. Так само часописі вислані на адресу п. Пельрмутра в Золочеві не доходять. Подібні випадки трапляються і в инших почтових урядах.

— **І на Волині бють селян.** В селі Чарукові, луцького повіту, прийшло до непорозуміння між дідичом і селянами. Розуміється, жандармерія стала в обороні дідича, арештувала селян, при тім побила їх до крови.

— **Хрукінда.** До села Торчина, луцького повіту, приїхав з табору інтернованих старшина армії Петлюри Томашів. Щоби дістати посаду сільського писаря, він приняв католицизм і тепер грає ролю польського патріота.

— **Два віча.** На день 10. вересня польські ендеки скликають демонстративне віче проти автономії Східної Галичини. Віче мало відбутися в ратуши, але з ріжних причин його перенесено на стрільницю. На той самий день і ту годину скликають польські соціялісти своє віче, за автономією для Східної Галичини. І навіщо торгуватись над чужим добром?

— **Арештовання комуністів у Варшаві.** Дня 8. вересня варшавська поліція арештувала 6 студентів за приналежність до тайної комуністичної організації. Поліція „накрила“ комуністів підчас тайної наради. При арештованих найдено документи, що кидають цікаве світло на антидержавну роботу організації і мільон марок призначених на партійні цілі.

— **Мошкі.** Між жертводавцями читаємо, що „cegiełki na pomnik kaplicy ofiarom mordów ukraińskich w Złoczowie“ зложили Жиди: д р Ізаак Мітельман в Золочеві, Лев Каллер Броди, д-р Ізаак Талер в Копичинцях. Імена тих жертводавців поручаємо памятати українського громадянства.

— **Німецькі монархісти не епать.** З Берліна доносять, що агітація монархістів в останніх часах значно зміцнилася. Монархістичні тайні організації ростуть і проявляють живу діяльність. В звязку з тим переведено ряд трусів й арештовань.

— **Роковини незалежности Бразилії.** Дня 7. вересня минуло 100 літ від проголошення незалежности Бразилії. Ювилей цей святкувала Бразилія дуже торжественно. В Ріо де Жанейро відбулася всесвітна виставa, в якій взяли участь представники всіх держав світу.

— **Дяківські іспити** при катедральній церкві у Станиславові відбудуться 29. вересня. Зимовий курс для дяківських кандидатів розпічнеться 1. жовтня ц. р.

— **Проф. Володимир Вининцький** зволить негайно обняти місце учителя в гімназійних курсах в Снятині. — Головна Управа У. П. Т. IX 1—1

ЖЕРТВИ

Рідна Школа:

. Виказ жертв на „Рідну Школу“ в Стрию за час від 1. січня до 30. червня 1922 р. Громади: Братство церк. Лани в коляди 10.000 Мп., Братківці 6859, Вівня 2000, Верчани 6500, Дуліби 5000, Довге 1000, Дуброва перед. Стрия 1810, Добряни 3432, Довголука 2050, Воля довголуцька 2700, Монастирець 1400, Жулин 5950, Кавсько 1000, Кавчий кут 1000, Комарів 50 кг. жита і 900, Лукавиця гор. 8000, Лукавиця дол. 1050, Моршин 2100, Олексичі 2000, Пукеничі 5000, Станьків 2000, Семигенів 9997, Слобідка 1000, Фалиш 7000, д-р Рапапорт, Бунецький бляхар по 1000, Лупкий власт. Волі дов. 5000, Любов Данилович учит., Мих. Лйофас по 1000, Нар. Торговля у Львові 5000, о. Давидович з Болехова 1000, Гнатишин з Жулина 300, учен. гімн. з Конюхова 1090, збірка учениць української сем. в Стрию 39.247, Т-во українських жінок в Стрию 30000, Жіноч. Пласт з кол. 3000, з відчит. 16.460, з представлення 27.335, зб. з нагоди вінчання д-ра Дереша 3.500, учениці вид. школи 2369, за шутки в Цвітну нед. 1470, ліста священ. 24.499, ліста українських інституцій 48.235, ліста лікарів і адвокатів 21.100, ліста стрийських учителів 21.440, ліста стрийських учительок 23.660, замісц. учит. 14.136, замісц. учит. гімн. 53.760, зам. почтовиків 20.669, зам. заліз. 33.262, зам. податковців 7.570, зам. судов. 10.820, зам. А. Р. 8 180, зам. Лани 45 546, зам. Шумлявщини 16.690. — В попереднім виказі через ошибку виказано о. Лішинського з датком 50 мк, о. Ліщинський платить місячно 1 прц. платні катехита ні лісту місцевих учит., що сим простується. 664 1—1

За редакцію відповідає Володимир Целевич.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.